

GAZETA LWOWSKA

PRENUMERATA:

Miejscowa miesięcznie: bez dostawy do domu 4-80 — z dostawą 5-30 — Zamiejscowa miesięcznie z przesyłką pocztową 5-30 — Zagranicą 7-00 zł.
P. K. O. 141.690.

WYCHODZI CODZIENNIE O GODZINIE 3-ej PO-
POŁUDNIU Z WYJĄTKIEM DNI POŚWIĄTECZNYCH

CENA NUMERU 20 gr.

Biura Redakcji i Administracji: pl. Smolki 3. I. p.
Telefon Redakcji 21-18, Administracji 21-17.
Redaktor naczelny przyjmuje od godz. 11 do 12
Listy należy frankować. — Reklamacje otwarte wolne od opłaty

Skończmy z psychozą powojenną.

Jest rzeczą dobrze wiadomą, że wielkie przewroty historyczne, a więc i długie, uciążliwe wojny, oddziaływały w swoisty sposób na ludzką psychikę, kształtując ją inaczej, niż długie okresy pokoju, pozbawione niezwykłych wstrząszeń i kataklizmów.

Oddziaływanie to bywa naogół ujemne. Bo chociaż w epokach wielkich zmian politycznych czy społeczno-kulturalnych umierają stare, przeżyte wartości, a rodzą się nowe, będące załączkiem czasów przyszłych, — to jednak właśnie wojna niesie często ze sobą więcej wartości ujemnych, negatywnych, aniżeli dodatnich.

Nikt nie ośmielił się zaprzeczyć, że z olbrzymiej mgławicy i kolosalnych zmagani ostatniej wojny europejskiej wyłoniło się mnóstwo dobrego (nasz los jest najlepszym tego przykładem!) nikt nie będzie wątpił, że z oparów wojennych wychodzą jakieś zadatki nowej kultury, która może będzie lepsza, mocniejsza, odpowiedniejsza dla dzisiejszego człowieka, niż dawna. Ale zainatrujmy się zamykać oczy na zio, przyniesione umysłowości i duchowi ludzkości przez wojnę i jej długotrwałe następstwa.

Ostatnia wojna i okres kilku lat, który po niej nastąpił, wytworzył specjalny typ powojennej psychozy. Trudno tu zajmować się szczegółową analizą jej składników. Zbudził się egoizm, wzmożona walka o byt, zamięłowanie do łatwego życia i łatwej kariery, opuszczenie się w pracy i zarobku, trata szacunku dla pracy; zwiększył się materializm i chęć używania życia, pościg za majątkiem i błyszczeniem, wzrosła zmysłowość i nieposzanowanie wszelkiej dyscypliny; nastąpiło pewne rozleniwienie intelektualne, lekceważące pracę umysłową, naukę, książkę; zmieniła się kobieta, mężczyzna, obywatel, pojęcia tego, co przyzwoite i godziwe itd. itd.

Nie chcemy pisać moralnego kazania, bo o takie kazanie zawsze najłatwiej, notujemy tylko kilka pierwszych z brzegu objawów — komunałów, o których nagadano i napisano się już do syta.

Prawda, że przesilenie psychozy powojennej już minęło, że z każdym rokiem jest coraz lepiej. Obudziła się, np. u nas, na wielu miejscach zdrowa reakcja przeciwko wymienionym wyżej głównym grzechom powojennego pokolenia. Spotyka się coraz częściej piękne „przedwojenne” dowody ludzkiego altruizmu, rzetelnej, uczciwej pracy, siły charakteru i odwagi cywilnej, idealizmu i umiarkowania życiowego, szacunku dla walorów duchowych.

W głębi umysłów i dusz dokonywa się rekonwalescencja po powojennej psychicznej chorobie, a przynajmniej odbywa się ferment świadczący, że pierwiastki dobre staczają zwycięską walkę ze złem.

Istnieje natomiast wciąż jeszcze, mimo upływu 15 lat od wybuchu wojny, a 11 lat od uzyskania naszej własnej niepodległości, — pewne ogólne nastawienie na powojenną psychozę. Choćby to była tylko kwestja czy-
sto zewnętrzna, niby ogromny stary sztyld, zwisający nad domostwem, w

Sytuacja na konferencji haskiej

jest w dalszym ciągu niejasna.

Nieugięte stanowisko angielskiego kanclerza skarbu Snowdena.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 9 sierpnia. Z Londynu donoszą: Sytuacja na konferencji w Hadze przedstawia się w dalszym ciągu niejasno ze względu na antagonizm francusko-brytyjski w sprawie rozdzielnika odszkodowań, przewidzianego w planie Younga. Snowden podkreślił wyraźnie, iż zajęte przez niego stanowisko w żadnym wypadku nie

może ulec zmianie. W kularach konferencji obiegają pogłoski, że Snowden, gdyby miało mu się nie udać przeprowadzenie postulatów angielskich, zgłosiłby swoją dymisję, co skłoniłoby gabinet do bardziej wydatnego popierania jego żądań.

Prasa londyńska jest naogół zadowolona z polityki Snowdena w Ha-

dze. Dzienniki przypuszczają, że sprawy czysto finansowe będą załatwione kompromisowo, albowiem fiasko konferencji międzynarodowej w Hadze skomplikowało by tylko międzynarodową sytuację polityczną przez odwołanie załatwienia kwestji Nadrenji.

Kwestja ewakuacji Nadrenji

będzie załatwiona bezpośrednio między Francją a Niemcami.

Anglja uzna bez zastrzeżeń takie porozumienie.

(Telefonem od naszego korespondenta.)

Warszawa, 9 sierpnia. Dzisiejsza prasa warszawska donosi w depeszach z Hagi, że Henderson dał wczoraj do zrozumienia zarówno Briandowi jak i Stresemannowi, iż Anglja gotowa jest oddać sprawę ewakuacji Nadrenji do bezpośredniego porozumienia Niemiec i Francji. Rząd angielski uzna bez zastrzeżeń takie porozumienie.

Powyższą decyzję gabinetu angielskiego, mającą doniosłe znaczenie, poczytują w Hadze za dowód, że mię-

dzy Anglią i Francją doszło jakoby do porozumienia w sprawie przyszłego banku reparacyjnego w tym sensie, że siedzibą tego banku będzie Londyn.

Warszawa, 9 sierpnia. Z Berlina donoszą: Tematem wczorajszej rozmowy Brianda ze Stresemannem była sprawa wysuniętej przez Niemcy zależności między przyjęciem przez Rzeszę planu Younga a ewakuacją Nadrenji. Poruszono również sprawę ewakuacji zagłębia Saary. „Acht-Uhr-A-

bendblatt“ donosi, iż Briand zaproponował ewakuację Nadrenji w trzy miesiące po wejściu w życie planu Younga i po skomercjalizowaniu pierwszej raty odszkodowań. W sprawie zagłębia Saary panuje wśród członków delegacji francuskiej przekonanie, że Francja nie podejmie w Hadze oficjalnej dyskusji na ten temat, natomiast możliwe jest, że w sprawie tej będą się toczyły rozmowy nieoficjalne między przedstawicielami Francji i Niemiec.

Rozbicie rokowań chińsko-sowieckich.

Tokio, 8 sierpnia (PAT.). Z Mandżuli donoszą, że rokowania bezpośrednie chińsko-sowieckie rozbiły się. Delegaci chińscy odjechali już w

dniu wczorajszym do Tonkinu.

Tokio, 8 sierpnia. (PAT.). Według doniesień z Charbinu samoloty sowieckie odbyły demonstracyjne loty

nad miejscowościami Pogranicznaja i Mandżuli, co świadczyłoby o ponownym naprężeniu stosunków.

którem rządzi już nowy gospodarz, — to jednak nie świadczyłoby to o nas dobrze. Ale — zdaje się — że to jest coś więcej. Stare upiory, wieloletnie nawyki psychiczne, pokutują jeszcze u ogółu na dobre.

Jedenaście lat minęło, a u nas (i pewnie wogóle na świecie) spycha się ustawicznie wszystko na wojnę. „Wszystkiemu winna ta wojna!” „Inaczej było w czasach przedwojennych”, „Ach, gdyby nie te czasy powojenne”, mówi się wciąż o „powojennej nędzy”, o „powojennej demoralizacji”, nerwowości, chorobach, upadku ducha, stracie sił itd. itd.

Prostu utworzyła się stereotypowa, wygodna, bezmyślna formułka, która — jak jakieś „universum” — tłumaczy wszystko, usprawiedliwia wszystko, w którą można, bez zastanowienia i bez krytycyzmu, wtłoczyć to, co się chce.

Formułka tą posługują się od kilkunastu lat wszyscy, od ludzi najprostszych aż do bardzo inteligentnych. „Usprawiedliwiamy” w ten sposób przed nami samymi i przed drugimi — naszą własną inercję, nasz bezwład woli, lenistwo, brak inicjatywy, wygodnisiostwo, niechęć do wysiłków myślowych, słowem wszelkie możliwe

„mankamenty” naszego własnego wnętrza.

„Ta wojna — czasy powojenne — skutki wojny” — oto co słyszy się aż do obrzydzenia, tak jakby wojna dalej jeszcze trwała, a czasy „powojenne” miały wlec się jeszcze przez całe stulecie.

Komuś nie leżą pieniądze same do gąbki — ktoś nie robi dość szybko kariery — ktoś woli grać całe popołudnie w szachy, zamiast przeczytać porządną książkę — ktoś czuje nienawiść do swego własnego zawodu — komuś nie chcą się bliźni dość unieźnić kłaniać — wszystkiemu winna „wojna”, czy ulubione „czasy powojenne”.

Powstaje w ten sposób ogólne rozgrzeszenie za wszystkie grzechy, które daje niewiedomo kto i niewiedomo, na jakiej podstawie.

Od starych, u których można usprawiedliwić jeszcze niejedno, nauczyli się tego starsi, młodszy i całkiem najmłodszy. Każdy jest „zniszczony wojną”, „poderwany” przez wojnę i dlatego nie chce się uczyć solidnie, pracować rzetelnie i żyć po ludzku. Czemu to on był, gdyby nie te „czasy powojenne”, ho, ho...

Dopókiż to trwać będzie, Szanow-

ni Państwo? »Quousque tandem?«
Wojna zrobiła wiele złego — zapewne: zgasła setki tysięcy żywotów, o-sierociła miliony osób, nadwęgryła świat gospodarczo i t. d.; ale najgorsze, co uczyniła, to chyba to, że stała się wymówką i wieczystą pokrywką dla naszej własnej nieomogi psychicznej i psychofizycznej, z której się przecież trzeba leczyć.

Jesteśmy niewątpliwie w okresie istotnego, niezaprzeczanego przezwyciężania psychozy powojennej. Kuracja postępuje może powoli, ale stale.

Czas najwyższy, aby uświadomić sobie ten proces, przez uświadomienie zabić te elementy, te miazmaty, które go udaremniają, a także pozbyć się sztafażu i słownika, służącego tej psychozie, i wywierającego na nas mimowolną swoją złą sugestją.

Niech zniknie z naszej psychiki zmora »powojenności«, wygodna, a pusta i beztreściowa, formułka, usprawiedliwiająca wszystko, niby kłamane świadectwo szkolne słabej matki dla syna — leniucha; niechaj »ofiary wojny« przeistoczą się wreszcie w ludzi, oddechających innym, świeżym powietrzem!

Emancypacja Egiptu.

Uregulowanie stosunków angielsko-egipskich zajmowało w programie politycznym labourzystów jedno z naczynych miejsc podczas ostatniej kampanji wyborczej. Sękaty ten a tak doniosły dla Anglii problem usiłował Mac Donald rozwiązać już w r. 1924, wykonywany jednak w onczas przez niego kompromis napotkał na tak silny sprzeciw brytyjskiego Komitetu obrony państwa, że sprawa nie ruszyła z martwego punktu i dostała się w spadku rządowi konserwatywnemu, który, stanawszy wobec wygórowanych żądań nacjonalistów egipskich, tem bardziej nie umiał dać sobie z nią rady i doprowadził tylko do jeszcze większego zaognienia między obu krajami. Zwłaszcza w połowie roku ubiegłego, za rządów Baldwina, stosunki między Wielką Brytanią a Egiptem przybrały formy niezwykle gwałtowne, będące wynikiem wystosowania do Egiptu ultimatum, które się domagało powierzenia sirdarowi, czyli brytyjskiemu inspektorowi wojsk egipskich, dowództwa nad wszystkimi siłami zbrojnymi Egiptu oraz jednoczesnego powierzenia sirdarowi funkcji jedyne go pośrednika pomiędzy królem egipskim a armją z pominięciem rządu kairskiego.

Wprawdzie podróż, którą wkrótce po tem ultimatum król egipski Fuad I podjął wraz z szefem rządu egipskiego, Serwetem Paszą, do Londynu, przyczyniła się znacznie do uśmierzenia burzy i oba rządy zaczęły się znowu układać celem ostatecznego uregulowania wzajemnych stosunków, jednakże wyniki tych miesiącami ciągnących się negocjacji były nad wyraz mizerne.

Na nowe tory weszły te układy dopiero z dojściem do władzy rządu Mac Donalda. Objąwszy tekę sekretarza stanu do spraw zagranicznych, sir Artur Henderson zabrał się natychmiast do gruntownego studjowania problemu i zamianował specjalny komitet, mający za zadanie obmyślenie sposobów, modyfikujących ku zadowoleniu Egiptu a z uwzględnieniem interesów brytyjskich dotychczasowy stan rzeczy.

Podstawą dotychczasowego stanu rzeczy była ogłoszona w r. 1922 przez rząd Lloyd George'a deklaracja, de iure kładąca kres protektoratowi angielskiemu w Egipcie i uznająca tem samem w zasadzie niepodległość i suwerenność tego kraju. Powtarzamy — w zasadzie, w rzeczywistości bowiem Egipt nie przestawał być państwem napół tylko suwerennem i Wielka Brytania roztaczała dalej nad nim swą opiekę. Prawa swoje i przywileje zawarowała sobie Anglja w tak zw. Reserved Points. Było ich cztery: 1) opieka brytyjskiej powierzone jest bezpieczeństwo dróg komunikacyjnych (Suez, dostęp do Sudanu); 2) wykluczona jest jakakolwiek ingerencja cudzoziemska w sprawy egipskie; 3) Wielka Brytania sprawuje opiekę nad cudzoziemcami i mniejszościami narodowymi w Egipcie; 4) protektorat angielski nad Sudanem pozostaje nadal w swej mocy.

Deklaracja z r. 1922, już choćby z tego względu, że nie była aktem podpisanym wiążąco przez obydwie strony, ale aktem jednostronnym, nie zadowoliła nacjonalistów egipskich. Przeciwnie. Wywołała wśród nich ogromny ferment, w kraju zapanowało wrzenie i coraz gwałtowniej zaczęły rozlegać się głosy, domagające się obalenia opieki angielskiej. Nie pomogło dwukrotne rozwiązanie parlamentu egipskiego, w którym przewagę miały żywioły nacjonalistyczne, nie pomogło nawet wprowadzenie na żądanie Anglii rządów dyktatorskich, żeby zatamować fale antybrytyjskich nastrojów. Nastroje te rosły i raz wraz przejawiały się w sposób niesłychanie ostry, erupcyjny.

Rząd labourzystów postanowił

skończyć z tem wszystkim. Wyjaśnienia, których dwa tygodnie temu, z racji dymisji lorda Loyda, wysokiego komisarza angielskiego w Egipcie, udzielił Izdom angielskim członkowie gabinetu Mac Donalda (w Izbie gmin — Henderson a w Izbie lordów — lord Parmoor) były wcale niedwuznaczną zapowiedzią, że rozwiązanie problemu nastąpi szybko i radykalnie. W tydzień po tej debacie parlamentarnej ukazał się pierwszy oficjalny komunikat angielski, w którym Foreign Office potwierdził te przypuszczenia. Komunikat ten, ujęty w dwa lakoniczne zdania doniósł mianowicie, że sekretarz stanu do spraw zagranicznych odbył z bawiającym w Londynie premierem egipskim, Muhamedem Mahmutem paszą, ostatnią konferencję, i oświadczył mu, że powołana przez rząd brytyjski specjalna komisja ukończyła już swe prace, zapewnił go zarazem, że sprawa stosunków angielsko-egipskich zostanie niebawem załatwiona w sposób „godny i definitywny“. Jednocześnie doniósł komunikat, że wszystkie

odnoszące się do tej sprawy akty i materiały wraz z konceptem umowy, regulującej na przyszłość stosunki W. Brytanji z Egiptem, zostaną podane do publicznej wiadomości.

Ogłoszenie tych aktów nastąpiło przedwczoraj. Co zawierają, a zwłaszcza co zawiera projekt nowego traktatu angielsko-egipskiego, wiemy już z depesz. Są to rzeczy wprost epokowego znaczenia. Okupacja angielska — kamień obrazy dla nacjonalistów egipskich i główne źródło bezustannego wrzenia w kraju — będzie zniesiona. Jedyne dla bezpieczeństwa Kanału Suezkiego, jako węzła komunikacyjnego, posiadającego doniosłe znaczenie dla imperjum brytyjskiego, będzie rząd angielski za zgodą rządu egipskiego utrzymywał w strefie Kanału (najprawdopodobniej w Izmaile) pewną ilość sił wojskowych, potrzebnych do obrony tego węzła. Anglja i Egipt zostaną związane aljansem obronnym i obowiązane będą do udzielania sobie wzajemnej pomocy na wypadek agresji z zewnątrz. Dotychczasowego wysokiego komisarza angielskiego zastąpi w Kairze ambasador angielski i jednocześnie Egipt wyśle do Londynu

swojego ambasadora. Egipt zgłosi swój akces do Ligi Narodów, przyczem Anglja poprze ten jego krok. Anglja zrzeka się opieki nad cudzoziemcami i mniejszościami narodowymi w Egipcie; odpowiedzialność za życie i mienie cudzoziemców bierze na siebie rząd egipski. Rząd brytyjski zgadza się tem samem na zniesienie kapitulacji i obiecuje, że użyje swego wpływu, aby i inne państwa zrzekły się również kapitulacji i uznały w miejsce dotychczasowej jurysdykcji konsularnej, jurysdykcję sądów mieszanych.

Tak pomyślane uregulowanie stosunków angielsko-egipskich wyjdzie z pewnością na dobre nie tylko Egiptowi ale i W. Brytanji. Niekorzyści są dla W. Brytanji raczej natury prestiżowej, niż rzeczywistej. Aljans z Egiptem zapewni Wielkiej Brytanji daleko lepiej bezpieczeństwo dróg komunikacyjnych, niż dotychczasowa protekcja nad Egiptem i kosztowna okupacja doliny Nilu, Egipt zaś, uwolniony z pod opieki, która nad nim ciążyła i obrażała narodowe uczucia ludności, stanie się odąd na Wschodzie czynnikiem pokoju, ładu i postępu.

—a—

Oświadczenie Snowdena na komisji finansowej.

Anglja domaga się rewizji rat rocznych w planie Younga.

Haga, 8 sierpnia. (PAT.). Przedkładając na posiedzeniu komisji finansowej rezolucję domagającą się utworzenia komitetu rzeczoznawców finansowych, który mógłby przeprowadzić sprawę zrewidowania rat rocznych, przyjętych w planie Younga, Snowden oświadczył, że mając poparcie rządu, izby oraz całej opinii publicznej swego kraju, stawia tę rezolucję na samym początku rozmów jako warunek nie podlegający dyskusji. Dalej oświadczył, że Anglja zastrzega sobie prawo rewidowania uchwał dawniejszych w celu słusznego zabezpieczenia jej żądań.

Cheron zaznaczył, że wszystkie mocarstwa partycypujące w reparaacjach winne są ponieść ofiary, Francja nie może przeto przyczynić się do zburzenia dzieła rzeczoznawców.

W tym samym duchu przemawiał Tirelli stwierdzając zarazem, że Italia nie zaakceptuje jakiegokolwiek zmniejszenia jej udziału i zwrócił się z gorącym wezwaniem do Snowdena, aby zastanowił się nad następstwami, do jakich może

doprowadzić stanowisko Anglii.

Jaspar przyłączył się do stanowiska Francji i Włoch.

Haga, 8 sierpnia. (PAT.). Komisja finansowa nie powzięła żadnych uchwał w sprawie propozycji Snowdena, lecz na wniosek przedstawiciela Rumunii Titulescu postanowiła odroczyc obrady do soboty.

Londyn, 8 sierpnia. (PAT.). Dzisiejsza prasa londyńska omawiając dotychczasowe postulaty konferencji haskiej, w dalszym ciągu zajmuje nieustępliwe stanowisko, zachęcając delegatów brytyjskich do wytrwania przy swoich żądaniach.

Londyn, 8 sierpnia. (PAT.). Chamberlain wygłosił wczoraj w Belfast mowę, w której zaaprobował całkowicie stanowisko Hendersona odnośnie do postulatów W. Brytanji w sprawie spłat odszkodowawczych stwierdzając, że ofiary finansowe poczynione przez Anglję są już bardzo wielkie i zostały dotkliwie odczute przez rząd brytyjski.

Konferencja Brianda z Min. Zaleskim i Stresemannem.

Haga, 8 sierpnia. (PAT.). Dziś przedpołudniem Minister Zaleski odbył dłuższą konferencję z Briandem w sprawach dotyczących konferencji haskiej.

W związku z tą konferencją pismo »Der Telegraf« zauważa, że polska delegacja skarży się, że nie została dopuszczona do komisji politycznej, chociaż rozstrzygane tam są kwestje dla Polski bardzo ważne. Minister Zaleski wskazał Briandowi, że delegacja polska

nie przybyła do Hagi dla kwestji 6000 marek różnicy w rocznych spłatach reparaacyjnych.

Haga, 8 sierpnia. (PAT.). W dniu dzisiejszym odbył Briand ze Stresemannem przeszło półgodzinną rozmowę. Zainteresowane koła zachowują całkowitą tajemnicę co do treści rozmowy. Cheron przyjął Venizelosa, który go informował o żądaniach swego kraju.

Posiedzenie komisji politycznej.

Haga, 8 sierpnia. (PAT.). Dziś o godz. 16 zebrała się komisja polityczna konferencji haskiej pod przewodnictwem Hendersona. W przemówieniu swoim Henderson przypomniał, iż komisja powinna oprzeć swoje prace na podstawach ustalonych na konferencji genewskiej dnia 6 września 1928 r., poczem wyraził życzenie, aby prace komisji postępowały szybko naprzód.

Następnie przemawiali Briand i Stresemann wyłuszczając swoje poglądy na zagadnienie reparacyjne i na łączność istniejącą między pracami obu komisji.

Berlin, 8 sierpnia. (PAT.). Jak do-

berlin, 8 sierpnia. (PAT.). »Berl. Tageblatt« donosi w sprawozdaniu z dzisiejszego posiedzenia komisji finansowej, że obserwator amerykański Wilson oznajmił, iż Stany Zjednoczone nie mają zamiaru wysuwać żadnych żądań. Równocześnie »Berl. Tageblatt« dementuje pogłoskę o przybyciu do Hagi Mac Donalda i donosi, że Mac Donald uda się bezpośrednio do Genewy na sesję Rady Ligi Narodów.

Berlin, 8 sierpnia. (PAT.). »Berl. Tageblatt« w depeszy swego korespondenta haskiego podkreśla z naciskiem, że komisja polityczna będzie uchwały swoje konferencji plenarnej tylko komunikować, natomiast komisja finansowa będzie przedkładać swoje uchwały do przyjęcia przez konferencję plenarną.

Korespondent »Berl. Tagebl.« oświadcza, że tego rodzaju załatwienie sprawy nie jest dobre, ponieważ powstaje przytem niebezpieczeństwo, że komisja finansowa nie będzie mogła wykonać samodzielnie żadnej ostatecznej pracy i wyniki jej prac zaginęć częściowo lub mogą się stać przedmiotem targów i kompensat w rokowaniach politycznych.

Haga, 9 sierpnia. (PAT.). Delegacja niemiecka na konferencję jest zaniepokojona uchwałą konferencji dotychczasową wnioskami komisji finansowej i politycznej na plenum, gdyż w ten sposób Polska będzie mogła brać udział w posiedzeniach plenarnych konferencji.

Haga, 8 sierpnia. (PAT.). Hr. Linden, marszałek dworu wydał śniadanie na cześć członków konferencji w którym wzięli udział Briand, Jaspar, Zaleski, Hymans, Marinkowicz, Tirelli, Henderson, Snowden, poseł polski w Hadze Kętrzyński oraz szereg innych członków konferencji i przedstawicieli poselstw zagranicznych w Hadze.

Ostatnie wiadomości giełdowe.

Lwów, 9 sierpnia. W obrotach pozagiełdowych żyto nadal poszukiwane zwyżkuje w cenie. Tendencja utrzymana, usposobienie ożywione. Na giełdzie akc. ruch mały, tendencja niejednolita, usposobienie spokojne.

Primo de Rivera

o zmianie konstytucji hiszpańskiej.

Dziennik madrycki „A. B. C.” ogłosił wywiad jednego ze swych współpracowników z Primo de Riverą w sprawie projektu konstytucji, opracowanego przez komisję prawniczą Zgromadzenia Narodowego. Szef rządu hiszpańskiego oświadczył m. in.:

Rozpocząłem właśnie dokładne badanie nowej konstytucji, jak również badanie komentarzy w tej sprawie, pomiędzy którymi znalazłem szereg rzeczy nader interesujących. Uważam, że projekt jest doskonały i jego główne zarysy posłużą rządowi dla stworzenia podstaw ostatecznego projektu, który poddany będzie pod dyskusję Zgromadzenia. Przedewszystkiem niezbędne jest dokonanie szeregu zasadniczych zmian gdyż konstytucja z roku 1876 stała się niezdatną do użytku. Konstytucja z r. 1876 odpowiada atmosferze, problemom i ideom politycznym nie tylko odmiennym, lecz całkowicie sprzecznym z obecnym położeniem Hiszpanji. Z drugiej strony muszę stwierdzić, że konstytucja 1876 r. zawiodła zupełnie w swoich głównych podstawach, to znaczy w sprawie koordynacji władz.

Primo de Rivera wyraził następnie opinię, iż plebiscyt jest środkiem najprostszym, najskuteczniejszym i najbardziej praktycznym, aby naród mógł wyrazić swe zdanie o nowej konstytucji. Wprowadzenie systemu jednoizbowego, jest zdaniem Primo de Rivery, jednym z głównych punktów reformy konstytucji. W przeciwieństwie do tego co się działo w dawnym parlamencie, gdzie 90 proc. członków było tylko politykami, podczas gdy pozostała mniejszość czuła się nie na miejscu w atmosferze fałszu i intryg — przy wprowadzeniu systemu jednoizbowego ta 90-cio procentowa więk-

szkość stworzona będzie przez czynniki, stojące całkowicie poza polityką stronnictw, wybrane na zasadzie ogólnego głosowania i należące do najdonioślejszych organizacji kraju. Jednocześnie znajdują tam miejsce wszystkie zdrowe i pożyteczne elementy dawnego senatu. Primo de Rivera uważa poza tem, iż stworzenie rady królewskiej jest absolutnie niezbędnem, jako organu, mającego pomagać królowi na wypadek przesilenia rządowego.

(PAT.)

Rumuński minister Madgearu w Warszawie.

Warszawa, 8 sierpnia. (PAT.) Dnia 8 b. m. przybył do Warszawy rumuński minister przemysłu i handlu Madgearu wraz ze swoim otoczeniem, oraz Minister Przemysłu i Handlu Kwiatkowski, który towarzyszył rumuńskiemu ministrowi w czasie jego pobytu w Polsce. Po powitaniu na dworcu przez przedstawicieli władz i sfery gospodarcze pp. Ministrowie udali się do przygotowanych dla gości apartamentów w hotelu Europejskim. Następnie p. Madgearu złożył wizytę Premierowi

Zjednoczenie Związków spółdzielni rolniczych Rzeczypospolitej Polskiej wydało książkę o sobie; rodzaj sprawozdania ze swej działalności, rodzaju jej historycznego zarysu, rodzaju — można zresztą powiedzieć o twarcie — propagandy swego istnienia i działania.

Zanim czytelnik przystąpi do wczytywania się w poważną treść poruszonych zagadnień gospodarczo-społecznych, zjednany jest dla rzeczy niezwykle miłą, prawie że w Polsce niespotykaną formą, w jaką przystroili się wydawnictwo. Oto zamiast dłu-

gich wykładów o znaczeniu tego czy owego poczynania, zamiast szeregów cyfr statystycznych, zdołano najzawilsze niemal kwestje ubrać w sposób prawdziwie interesujący, w formę ilustracji, od których pełne są wszystkie karty tej naprawdę ciekawej książki.

Ot np. chcąc pokazać — ile w poszczególnych latach spółdzielnie mleczarskie dostarczyły mleka, wymalowano kilka — wszystkie ilustracje są prawdziwie piękne i artystyczne a wcale nie szablonowe — blaszanek rozmaitej wielkości a dopiero pod nimi, niejako w ukryciu poumieszczano odnośne daty cyfrowe. Sympatyczne blaszanki zmuszą czytelnika do zainteresowania się i cyframi. Chciano pokazać rozwój kursów spółdzielczych; więc pokazano czytelnikowi miłe katederki a na nich poważnych prelegentów, a pod nimi skromniutkie cyfry. Obroty towarowe usymbolizowano w postaci bieżących wagonów towarowych, ruch pocztowy w postaci skrzynek pocztowych itd.

Zamiast dużo rozwodzić się nad znaczeniem działalności kredytowej spółdzielni, umieszczono obok siebie dwa bardzo dowcipne obrazki. Jeden ma obrazować czasy, kiedy ruch spółdzielczy jeszcze nie jest rozwinięty; przed otyłym lichwiarzem kłania się kornie chłopiek, prosząc widocznie o pożyczkę; na drugim lichwiarz przychodzi do domu kmiotka, ale zostaje przez tego z drwinami wypędzony. Czy lepiej można wykazać znaczenie spółdzielni mleczarskich, jak następującymi serjami obrazków? Na jednych robią masło dawnym prymitywnym sposobem, masło złe, źle sprzedawane, krowa chuda, mleka mało, marny nawóz, marny urodzaj; na drugiej masło dobrze zrobione, mleko i jaja dobrze zapłacone, krowa dobrze żywiona, dużo mleka, dobry nawóz i urodzaj.

Ilustracji takich najrozmaitszego rodzaju jest w książce kilkaset. Wszystkie tak miłe, że nie trzeba być wcale znawcą ani amatorem zagadnień gospodarczych, a mimo to rzecz przeglądnie się z największą przyjemnością. Przeglądnie ją z temsamem zrozumieniem i zaciekawieniem człowiek dorosły inteligentny, jak i wieśniak, jak i małe dziecko.

Poza tym materiałem obrazkowym, książka zawiera bardzo bogatą treść. Omówiono w niej rys historyczny spółdzielczości, rolę i znaczenie spółdzielczości w rozwoju rolnictwa polskiego, kredyt spółdzielczy na wsi polskiej, spółdzielczy handel rolniczy, mleczarstwo i jajczarstwo spółdzielcze, społeczne znaczenie spółdzielczości rolniczej oraz rolę spółdzielczości w odrodzeniu wsi polskiej.

Rzecz powinna naprawdę znaleźć jak największe rozpowszechnienie, bo jest piękną i pożyteczną.

A. L.

MANEWRY ARMJI SOWIECKIEJ.

Moskwa, 9 sierpnia. (AW.) „Krasnaja Zwiezda” podaje, że w ciągu września r. b. odbędą się na Ukrainie sow. wielkie jesienne manewry armji czerwonej. Ośrodkiem manewrów będzie Kijów. Podczas manewrów dokonana będzie próba obrony Charkowa przed atakiem lotniczym i gazowym. Oczekiwany jest przyjazd Woroszyłowa, Unslichta, oraz zaproszonych attaché wojskowych państw obcych.

KONFERENCJA MIN. SKŁADKOWSKIEGO Z MIN. MATUSZEWSKIM.

Warszawa, 9 sierpnia. (AW.) Pełniący zastępczo funkcję Prezesa Rady Ministrów gen. Składkowski odbył wczoraj naradę z Min. Matuszewskim w sprawach urzędowych.

Komuniści berlińscy zapowiadają nowe demonstracje w dniu 11 b. m.

Berlin, 8 sierpnia. (PAT.) Prasa komunistyczna ogłasza odezwę, wzywającą ludność robotniczą Berlina do kontrademonstracji w dniu 11 sierpnia t. j. w dniu rocznicy konstytucji, święconej przez stowarzyszenia republikańskie. Dzienniki komunistyczne wzywają swoich zwolenników do zakłócenia demonstracji republikańskiej. „Vorwärts”, odpowiadając dziś ostro komunistom przypomina, że re-

publika niemiecka przyznaje każdemu prawo do demonstracji, nawet komunistom, jak to okazało się w dniu 1 sierpnia w stolicy. Dlatego socjaliści żądają dla siebie prawa do demonstrowania bez przeszkód i prawo to w razie potrzeby wywalczą. Polemika ta, jak również wystąpienia prasy komunistycznej wskazują, że w dniu uroczystości może dojść w Berlinie do zakłócenia spokoju.

Propozycje Stimsona w sprawie kolei wschodnio-chińskiej.

Moskwa, 8 sierpnia. (PAT.) Do prasy moskiewskiej donoszą z Waszyngtonu, że nota Stimsona z 25 lipca b. r. proponowała utworzenie komisji, w skład której weszliby przedstawiciele Anglii, Japonji, Francji, Niemiec i Włoch celem rozpatrzenia konfliktu sowiecko-chińskie-

go. Nota powyższa miała także proponować tym mocarstwom, aby pomogły do wykupu kolei wschodnio-chińskiej. Te same źródła donoszą, że Anglia, Niemcy i Japonja odpowiedziały na notę odmownie, zaś Francja i Włochy wogóle na nią nie odpowiedziały.

Aresztowanie fałszerzy monet.

Warszawa, 9 sierpnia. (AW.) Policja w Cassel wpadła ostatnio na trop bandy fałszerzy monet 5-cio markowych. Do wytapienia tych monet używano masy cynkowej, poczem mo-

nety posrebrzano w rozcynie srebra. Sporządzenie 1 monety trwało 5 minut i kosztowało 30 fenigów. Fałszerze rozrzucili ogromną ilość tych podrobionych monet po całej Nadrenji.

Emerytury pracowników komunalnych.

W myśl wzorowego statutu o zaopatrzeniu emerytalnem pracowników komunalnych i ich rodzin, prawo do uposażenia emerytalnego nabywa pracownik z chwilą upływu conajmniej 10 lat służby. Wyjątkowo pracownik nabywa to prawo: 1) po 5 latach, zaliczonych do wysługi emerytalnej, z powodu trwałej niezdolności do wykonywania zawodu, spowodowanej kalectwem, lub chorobą, nabytą bez własnej winy po wstąpieniu na służbę, 2) bez względu na okres czasu, zaliczonego do wysługi emerytalnej, wskutek trwałej niezdolności do służby z powodu nieszczęśliwego przypadku, wynikłego wskutek lub podczas pełnienia obowiązków służbowych, choroby zawodowej, nabytej podczas pełnienia obowiązków służbowych oraz choroby zakaźnej, nabytej wskutek pełnienia obowiązków służbowych, działań wojennych w miejscu służbowego pobytu, wreszcie chorób zakaźnych, panujących w miejscu służbowego pobytu, lub w wojsku.

Pracownikowi, który wskutek choroby zawodowej lub choroby zakaźnej, nabytej podczas pełnienia obowiązków służbowych, utracił również zdolność do wykonywania zawodu, wymierzone będzie zaopatrzenie emerytalne, przewidziane na okres do 10 lat służby, doliczając ponadto do wysługi emerytalnej, zależnie od stopnia utraty zdolności do wykonywania zawodu, a mianowicie: przy utracie zdolności od 35 do 54 proc. — 4 lata, przy utracie zdolności od 55 do 74 proc. — 8 lat, od 75 do 84 proc. — 10 lat, od 85 do 94 proc. — 12 lat i od 95 do 100 proc. — 15 lat.

W wyjątkowych, na szczególne uwzględnienie zasługujących przypadkach, organ uchwalający związek komunalnego, może za zgodą bezpośredniej władzy nadzorczej przyznać zaopatrzenie emerytalne w wymiarze wyższym od przewidzianego, aż do pełnej wysokości uposażenia, będącego podstawą do obliczenia zaopatrzenia emerytalnego.

BIEG DOKOŁA POLSKI.

Poznań, 8 sierpnia. (PAT.) W czwartek odbył się czwarty z kolei start do biegu dokoła Polski na etapie Poznań-Kalisz. Zawodnicy wystartowali z Poznania o godz. 12.15. Pierwszy przybył do mety Michałak (Legja) w czasie 5 godzin 13 min. 8 sek. 2. Więcek w czasie 5 godzin 13 min. 19 sek. 3. Stefański 5 godz. 13 min. 30 sek. W klasyfikacji ogólnej prowadzi dalej Stefański przed Oleckim, Więckim i Michalskim.

ROZBUDOWA SIECI RADJOFONICZNEJ.

Warszawa, 9 sierpnia. (AW.) Minister Poczty i Tel. zatwierdził w ostatnich dniach plan rozbudowy polskiej sieci radiofonicznej, przedłożony przez Sp. Akc. Polsk. Radio. Plan ten przewiduje wybudowanie w Warszawie wielkiej radiostacji o mocy 120 K.W., drugiej miejscowej stacji w Warszawie, nowej stacji we Lwowie o sile 10 K.W., wreszcie przeniesienie do Wilna obecnej stacji warszawskiej. W ten sposób przeszło 80 proc. terytorjum Polski otrzyma zasięg detektorowy. Obecna stacja wileńska ma być przeniesiona do Torunia.

OFICEROWIE JUGOSŁOWIAŃSCY W KRAKOWIE.

Kraków, 8 sierpnia. (PAT.) Dziś o godzinie 7.50 przybyła do Krakowa wycieczka oficerów jugosłowiańskich. Wycieczkę przywitał na dworcu dowódca O. K. V. generał Wróblewski w otoczeniu wyższych oficerów. Z dworca goście udali się do Grand Hotelu gdzie spożyli posiłek. Popołudniu oficerowie jugosłowiańscy wzięli udział w ćwiczeniach pokazowych 4 brygady sanerów. Wieczorem o godz. 20 wydany został na ich cześć obiad w salo- nach kasyna oficerskiego i pulku saperów kolejowych.

Budżety nędzarzy warszawskich.

(Korespondencja własna „Gazety Lwowskiej“).

Warszawa, w sierpniu 1929.

Jak żyją ci wszyscy, których nie spotykamy w kawiarni, ani w teatrze, ani w bibliotece, których nie spotykamy nigdy w Alejach Jerozolimskich lub Ujazdowskich, o istnieniu których dowiadujemy się tylko z krótkich notatek, podających wiadomości, że bezrobocie wzrosło, albo spadło?...

Odpowiedź: nędznie — naprawdę nie wystarcza.

To jeszcze nic nie mówi. Warto ująć ją w cyfry, w kilogramy i złote, bo tylko wtedy zrozumiemy, czym jest owo „nędzne“ życie. Warto nie tylko dlatego, by poruszyć własne sumienie... lecz przede wszystkim dlatego, że po zaznajomieniu się z temi budżetami, kto wie, czy nie dojdziemy do wniosków, czy nie będzie można drogą odpowiedniego oddziaływania zmienić to i owo i zreformować na korzyść ludzi tak strasznie przez nędzę nawiedzonych.

To też naprawdę z prawdziwym uznaniem powitać należy inicjatywę Obywatelskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Warszawie w kierunku zapoznania się drogą wywiadów i obserwacji z budżetami bezrobotnych. Materiał dziś zebrany, aczkolwiek fragmentaryczny, jest niezmiernie ciekawy i uprawnia do szeregu uogólnień, z których można korzystać.

Budżety te są dość różne. Na rodzinę 4—6 osób, przeciętnie oczywiście, wypada 50—150 zł. miesięcznie. Czyli wszystkie wydatki jednostki pokrywa suma 12.5 do 40 zł. na miesiąc. Po stronie dochodowej widzimy: doróżne zarobki ojca, matki, dzieci, pracujących jako gońców. Czasem dochodzą wsparcia w pieniądzu, lub naturze od instytucji społecznych.

Ciekawsza jest strona rozchodowa. Rzecz oczywista, że charakter jej jest czysto wegetacyjny. Od czasu do czasu znajdziemy wydatki na obuwie lub odzież — nie przekraczające nigdy 10 zł. miesięcznie. Raz znajdujemy 3 zł. rozchód na szkołę, a jedna matka podaje, że w ciągu miesiąca wydała na „przyjemności“ dla trojga dzieci 1.50 zł. O jakichkolwiek zatem wydatkach kulturalnych literalnie mowy niema. Odzież — może się od czasu do czasu reperuje. Kupno jej odbywa się drogą wymiany. Lepszą sztukę bierze człowiek za gorszą z dopłatą 2—3 zł.

Ale jakaż jest ta wegetacja? Pozycja komornego waha się na rodzinę od 9 do 20 zł. Oczywiście jest to kąt w piwnicy, w najlepszym wypadku w suterenie. Prawie wszystkie wywiady mówią o niesłychanym stanie tych nor, gdzie człowiek na człowieku się gnieździ. Ludzie ci żyją w ciemności. Ich wydatki na światło — to koszt pół do 1 i pół litra naftę na miesiąc. Żyją w zimnie; opał, to zaledwo 100—200 kg. węgla, która na gotowanie nie wystarcza. Rodzina z 6 osób nie zużywa na mycie i pranie więcej nad 3/4 kg. mydła, łącznie z bielidłem. A więc o jakiegokolwiek czystości mowy prosto być nie może. Nawoływanie do mycia rąk, dajmy na to przed jedzeniem, jest wobec tego ironją. Trudno naprawdę dziwić się, że wszystkie ostrzeżenia przeciwochorobowe, przeciwepidemiczne nic zdziałać nie mogą.

Pieniądz tu idzie na jedzenie, a tego jedzenia jest mniej niż skąpo. Chleba więc wypada od ćwierć do pół kg. na osobę dziennie. Norma dzienna ziemniaków nie przekracza nigdzie 2/3 kg., a w większości wypadków wynosi zaledwo 1/4 kg., mąka używana jest w ilościach minimalnych prosto. Na rodzinę z czworga osób wypada 6 kg. na miesiąc, czyli na jedną osobę dziennie spożycie jej wynosi 5 dkg. Kaszy używa się mniej więcej tę samą ilość, czyli tyle co tłuszczów. Mleko idzie w ilości 1/4 litra na osobę — oczywiście dla dzieci. Uderza zupełnie prawie brak mięsa. Względnie najmniej rodziny używają go po dwa

kg. na miesiąc — znaczna ilość nie widzi go wcale.

Brak też jest zupełnie jarzyn. Używane są tylko buraki na barszcz i nieco włościzny. Kapusta należy do rzadkości. Jeżeli chodzi o procentowy stosunek wydatków, to około 30 proc. wszystkiego, co stanowi dochód, pochłaniają: chleb, ziemniaki, mąka i kasza. Kaloryczna wartość tych pokarmów jest minimalna. To stanowi niespełna trzecią część tego, co człowiek potrzebuje. Wartość witaminowa jeszcze mniejsza. Charactwo i choroby — to rzecz w tych warunkach nieunikniona.

Cóż? Czy mamy poprzestać na tem, że w braku pieniędzy nic na to poradzić nie możemy? Jak dotąd, było tak istotnie. Zdaje się jednak, że Komitet,

o którym mowa, bynajmniej nie ma za miarę poprzestać na stwierdzeniu faktów. Faktem jest, że nawet w ramach tych budżetów można drogą pewnych przesunięć osiągnąć polepszenie odżywiania. Z jednej strony racjonalizacja handlu jarzynami pozwoli od razu zastąpić niemi częściowo chleb, mąki, kasze — zwłaszcza w porze letniej. Dalej koniecznością prosto jest sprowadzenie tanich gatunków ryb morskich, które kalkulować się będą bez porównania lepiej niż mięso, nawet w stosunku do zawartości białka i tłuszczów — cóż mówić o witaminach! — wreszcie reszty dokona propaganda gospodarczości — i racjonalizacja pomocy, zdążająca do zaopatrywania ludzi w artykuły takie, których użycie należy rozpowszechnić

Komitet podejmuje tę pionierską pracę w tem przeświadczeniu, że spotka się z poparciem nie tylko władz, ale i całego społeczeństwa. A. U.

Kłamstwa litewskie o relikwiach św. Kazimierza.

Kilka dni temu „Kurjer Łódzki“ zamieścił wiadomość, jakoby relikwie św. Kazimierza Jagiellończyka, królewicza polskiego, miały być przeniesione z Wilna do Łodzi do nowowybudowanego tam kościoła pod jego wezwaniem. Wiadomość tę podchwyciła urzędowa litewska agencja telegraficzna („Elta“), dodając od siebie, że się w tym celu zawiązał nawet specjalny komitet, wzywający do składek na ufundowanie wspaniałej trumny, w której relikwie Świętego mają być przewiezione do Łodzi. Dzienniki litewskie wszczęły z tego powodu alarm i wywołały zrozumiałe poruszenie w całej Kowieńszczyźnie, gdyż, jak wiadomo, św. Kazimierz jest patronem Litwy.

Pragnąc rzecz wyjaśnić, zwrócił się przedstawiciel warszawskiego „Kurjera Porannego“ do Kurji metropolitalnej w Wilnie z prośbą o ścisłe informacje. Z wyjaśnień Kurji wynika, że

wiadomość „Elty“ jest z gruntu fałszywą i tendencyjną a obliczoną była tylko na to, by rzucić nowy siew nieawiaści do Polski wśród ludności litewskiej, ponieważ znana jest tego ludu pobożność i przywiązanie do relikwii św. Kazimierza. Owszem, w czerwcu r. b. biskup łódzki zwrócił się do arcybiskupa metropolity wileńskiego, ale z prośbą o udzielenie dla jednego z kościołów w Łodzi tylko cząsteczek relikwii. Jest to rzeczą zupełnie naturalną, w świecie katolickim praktykowaną. Mianowicie w skarbcu katedralnym znajdują się relikwie, których małą cząsteczką użycza się kościołowi w Łodzi. Niema to jednak absolutnie nic wspólnego z relikwiami św. Kazimierza, zamkniętymi od wieków w trumnie, znajdującej się w kaplicy tegoż imienia w katedrze wileńskiej. Relikwie te są nietykalne. Ir.

Sprawa opodatkowania duchowieństwa rzymsko-katolickiego.

Z szeregu skarg, wnoszonych do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych przez duchowieństwo rzymsko-katolickie, wynika, iż niektóre związki komunalne źle rozumieją pewne artykuły Konkordatu zawartego pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską i sądzą, że daje on podstawę do opodatkowania majątku duchowieństwa rzymsko-katolickiego oraz majątku kościelnych osób prawnych w szerszym rozmiarze, aniżeli na to pozwalają dotychczasowe odnośne ustawy podatkowe.

W związku z powyższym Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministerstwem Skarbu wyjaśnia, że Konkordat, regulujący wzajemny stosunek Kościoła rzymsko-katolickiego i Rzeczypospolitej Polskiej, stworzył wprawdzie podstawy do zmian opodatkowania duchowieństwa rzymsko-katolickiego i osób prawnych tegoż Kościoła i na tej podstawie mogą być przez Ciało Ustawodawcze wprowadzone odpowiednie zmiany w poszczególnych ustawach podatkowych, że jednakże art. XV Konkordatu, sam przez się nie daje podstawy do wprowadzenia jakiegokolwiek podatku przez związki komu-

nalne lub zmiany zasad i wysokości wymiaru obecnie obowiązujących podatków. O ile zatem duchowieństwo rzymsko-katolickie, względnie osoby prawne Kościoła rzymsko-katolickiego oraz ich majątek w myśl obecnie obowiązujących ustaw podatkowych korzystają ze zwolnień lub ulg podatkowych, to zwolnienia te i ulgi pozostają w mocy tak długo, póki dotyczące ustawy podatkowe nie zostaną w tym względzie odpowiednio zmienione.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych nadmieniam przytem, że zmiany, do których dokonania daje podstawę art. XV Konkordatu, nie zostały przeprowadzone dotychczas dlatego, iż sprawa ta wiąże się ze sprawą uregulowania stosunku Państwa do innych wyznań, których własność korzysta również ze zwolnień podatkowych. Przed uregulowaniem więc stosunku Państwa do innych wyznań sprawa niniejsza nie może być załatwiona, gdyż nie można postawić Kościoła rzymsko-katolickiego w położeniu gorszym, niż są inne wyznania w Polsce. (P.)

Ostrzeżenie przed nielegalną działalnością ubezpieczeniową pism periodycznych.

W Nr. 20 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Skarbu z dnia 22 lipca b. r. ukazało się ostrzeżenie przed nielegalną działalnością ubezpieczeniową pism periodycznych. Ostrzeżenie to brzmi jak następuje:

Zdarzają się wypadki, że poszczególne redakcje pism periodycznych dla zwiększenia poczytności pisma zapewniają swoim abonentom bezpłatne ubezpieczenie od wypadków, polegające na tem, że abonent równo-

ześnie z opłatą za prenumeratę pisma i za czas, za który tę opłatę uiszczył, ma prawo w razie nieszczęśliwego wypadku do odszkodowania. Ubezpieczenie takie prowadzi wydawnictwo we własnym zakresie i same z własnych środków zapewnia abonentom odszkodowanie.

Ministerstwo Skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń) zwraca uwagę, że ten sposób ubezpieczenia abonentów w myśl przepisów rozporządzenia o kontroli ubezpieczeń z dnia 26 stycznia 1928 roku (Dziennik U. R. P. Nr. 9 poz. 64) nie jest dozwolony i że działalność taka, jako niekoncesjonowana działalność ubezpieczeniowa podlega karze przewidzianej w art. 100 wspomnianego rozporządzenia t. j. karze aresztu do 6 miesięcy i grzywny do 10.000 zł., albo jednej z tych kar.

Abonenci pism mogą być ubezpieczeni przez wydawnictwa pism periodycznych tylko w jednym z koncesjonowanych zakładów ubezpieczeń i na podstawie ogólnych warunków ubezpieczeń, zatwierdzonych dla danego zakładu przez Państwową Władzę Nadzorczą.

Zmiany w szkolnictwie.

MIANOWANIE W SEMINARJUM.
Pan Kurator Okręgu Szkolnego Lwowskiego, rozporządzeniem z 30 czerwca 1929 r. Nr. I. K. N. 2714 z 1929 r. zamianował z dniem 1 lipca 1929 r. p. Katarzynę Bilinkiewiczną, kontraktową nauczycielkę I. państwowego seminarjum nauczycielskiego żeńskiego im. A. Asnyka we Lwowie — nauczycielką tego seminarjum.

UZNANIE ZAMIANOWANYCH NA STANOWISKA KIEROWNIKÓW SZKÓŁ.

Kuratorjum O. S. L. rozporządzeniem z 22 czerwca 1929 r. Nr. I. 37.643 z 1928 r. uznało zamianowanych na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych w powiecie bóbreckim z ważnością od 1 stycznia 1927 r. p. p.: **Leona Illa** — siewicza, 2 kl. szkoły w Sokółowie; **Kazimierza Leśniakowskiego**, 4 kl. szk. w Budkowie; **Aleksandra Dzwonkowskiego**, 3 kl. szkoły w Hrankach Kutach; **Stanisławę Koszykową**, 2 kl. szkoły w Hucisku; **Włodzimierza Nowickiego**, 3 kl. szkoły w Łanach; **Marję Stęśłowiczową**, 2 kl. szkoły w Łopusznej; **Jana Burczaka**, 2 kl. szkoły w Stokach; **Marję Piotrowską**, 2 kl. szkoły w Suchodole; **Władysławę Hassnyego**, 7 kl. szkoły w Chodorowie; **Andrzeję Mydłaka**, 2 kl. szkoły w Dziewiętnikach; **Jana Diduszki**, 3 kl. szkoły w Horodysławicach; **Jana Komaryńskiego**, 2 kl. szkoły w Hryniowie; **Juljana Maksymiakę**, 2 kl. szkoły w Podhorodyszczu; **Alojzego Kamera**, 3 kl. szkoły w Podjarkowie; **Wandę Klementównę**, 2 kl. szkoły w Rudzie; **Teodora Hrycaja**, 2 kl. szkoły w Strzeliskach Starych — oraz z ważnością od 1 września 1927 r. p. p.: **Macieja Tkaczuka**, 3 kl. szkoły w Ostrowie i **Aleksandra Kulińnicza**, 3 kl. szk. w Boryniczach.

PRZENIESIENIA W SZKOLNICTWIE Powszechnym.

Pan Kurator Okręgu Szkolnego Lwowskiego, przeniósł:
Rozporządzeniem z 19 lipca 1929 r. Nr. I. 25405 z 1929 r. p. **Jadwigę Gąsiorowską**, nauczycielkę 7 kl. publicznej szkoły powszecznej w Feliszynie, powiatu staro-samborskiego — na własną prośbę z dniem 1 sierpnia 1929 r. do 6 kl. publ. szk. powsz. żeńskiej w Starym Samborze.

Rozporządzeniem z 26 lipca 1929 r. Nr. I. 26.696 z 1929 r. p. **Irenę Fribeśową**, nauczycielkę 4 kl. publicz. szk. powsz. w Chlebiczynie Leśnym, powiatu kołomyjskiego — na własną prośbę z dniem 31 lipca 1929 r. w stan pozastawbowy.

KRONIKA

SIERPIEŃ	KALENDARZ
10	Rz.-kat. Romana
PIĄTEK	Gr.-kat. Pantelejm.
	Wschód słońca g 4 m 08
	Zachód " " 19 " 14
	Długość dnia g 15 m 08

LWOWSKA

TEATR WIELKI.

Piątek dnia 9 sierpnia o godz. 8.15 występ art. teatru Morskie Oko.
 Sobota dnia 10 sierpnia o godz. 8.15 występ art. teatru Morskie Oko.
 Niedziela 11 sierpnia o godz. 8.15 występ art. teatru Morskie Oko.

Z Teatru Wielkiego. Dziś, jutro i pojutrze ostatnie 3 przedstawienia ulubieńców Warszawy, znakomitych artystów teatru Morskie Oko, którzy wykonają cały szereg ostatnich nowości. Specjalną atrakcją jest występ świetnego i jedyne w Polsce zespołu rewersów (Bdo, Olsza, Wara).

Na wszystkie trzy przedstawienia ceny miejsc niższe, przyczem niżki ważne są na wszystkie miejsca.

REPERTUAR KINOTEATRÓW:

APOLLO: „Ostrożnie z kobietą“ i „Cyrk“.
 CASINO: z powodu rekonstrukcji zamknięte.
 CHIMERA: „Kobieta czy Lalka“.
 COLLOSSEUM: „Harry Peel w huku eksplozji“.
 FATAMORGANA: „Biały murzyn“ i „Raj na ziemi“.
 GRAZYNA z powodu rekonstrukcji nieczynna.
 KOPERNIK: „Tango miłości“ i „Perła z Tunisu“.
 LEW: „Panienska z Baru“.
 LUNA: „Arcyzłodej z Damazku“.
 MARYSIENKA: „Tango miłości“ i „Perła z Tunisu“.
 OAZA: „Żonka na wydaniu“ z Willy Fritschem.
 PALACE: „Szalona przysięga“ i „Krwiożerczy krowiec“.
 PAN: „Grzechy rozwódki“.
 PASAZ: „Zatoka śmierci“.
 POLONJA: „Niewolnica ze Szanghaju“.
 PROMIEN: „Pat i Patachon jako strażnicy cnoty“.
 UCIECHA: „Gdy mężczyzna kocha“.

Zarząd Okręgu Związku Legionistów Polskich we Lwowie przypomina, że odjazd na VIII. walny Zjazd Legionistów w Nowym Sączu nastąpi ze Lwowa dnia 10 bm. o godz. 14.55 (2.55 popoł.) z dworca gł. Zbiórka uczestników Zjazdu tegoż dnia w westybulu dworca gł. o godz. 13.30 (1.30 pop.). Przyjazd do Nowego Sącza dnia 11 bm. o godz. 3.46 rano. Do N. Sącza obowiązują pełny bilet kolejowy III. kl. w kwocie 23 zł. 50 gr., zaś z powrotem do miejsca zamieszkania 50 proc. niżka kolejowa.

Sprawa odznak dla byłych więźniów ideowych. Wobec szeregu zapytań ogłasza się, że sprawa przyznania odznak dla b. więźniów ideowych z lat 1914/21 zostanie w najbliższym czasie rozpatrzona przez Główny Komitet w Warszawie. — Wskazaniem jest by ci rodacy, którzy byli więźniami i internowanymi za walkę orężną lub polityczną na rzecz Polski, a którzy nie zgłosili dotąd swego udziału w Gł. Komitecie, by zwrócili się w upoważnionych Komitetach okręgowych (powiatowych) b. więźniów ideowych we Lwowie, Tarnopolu, Brzeżanach, Złoczowie, Stanisławowie, Kolumny, Czortkowie, Stryju, Samborze, Przemysłu i Sanoku i przedstawili wnioski o nadanie im odznak b. więźniów ideowych. Formularze zgłoszeń i odznakę posiadają wyżej wspomniane Komitety.

Komitet Dzielnicy I. Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej Państwa we Lwowie wobec nieświadomości wielu osób, zawiadamia, iż biuro tegoż się przy ul. Ossolińskich 10 II. p. Tam też można nabyć losy Loterii fantowej L. O. P. P. na budowę I. Cywilnej Szkoły pilotów w Radomiu w cenie zł. 1.— za sztukę.

Zarząd Związku Podoficerów Rezerwy we Lwowie urządzi dnia 11 bm. zapasy atletów połączone z wieczorem humorystycznym i tańcami do godz. 12 w nocy. W zapasach wezmą udział członkowie klubu Z. Cyganowicza, początek o godz. 8.30 wiecz., wstęp od 50 gr. do 1 zł. w lokalu własnym przy ul. Długosza 20.

Kolonja szkół. Koła Rodzicielskiego im. M. Konopnickiej we Lwowie przyjeżdża z Bukowska z wyjazdów wakacyjnych do Lwowa dnia 10 bm. o godz. 19.15 na dworzec główny. Interesowani rodzice winni oczekiwać dzieci na dworcu w oznaczonej porze przyjazdu.

Obchód »Święta miast polskich«. Komitet Organizacyjny obchodu »Święta miast Polskich« rozesał pisma do pp. Wojewodów: lwowskiego, tarnopolskiego, stanisławowskiego i wołyńskiego, nadto do Inspektora armji p. Rumla, do Dowódców Korpusu gen. Popowicza, gen. Galicy i gen. Taczaka z prośbą o przyjęcie godności członków honorowych Komitetu i z prośbą o poparcie tej imprezy. Nadto wysłano pisma do wszystkich burmistrzów miast wschodnio-południowej Małopolski i Wołynia z prośbą o otwarcie Komitetów lokalnych tej uroczystości i poparcie działalności Komitetu. Klub automobilistów zaproszony do udziału tej uroczystości, przyrzekł swą współpracę.

Stypendja dla dzieci robotników miejskich. Na komisji przedsiębiorstw komunalnych, odbytej pod przewodnictwem inż. Matzke'go zajmowano się m. in. sprawą stypendjów dla dzieci robotników Miejs. Zakładów przemysłowych i przedsiębiorstw komunalnych. Jak wiadomo, Magistrat postanowił utworzyć 40 stypendjów po 200 zł., dla 10 uczniów i uczennic szkół ludowych, 20 dla uczniów i uczennic szkół zawodowych i 10 dla uczniów i uczennic szkół średnich. Owóż Komisja przedsiębiorstw komunalnych postanowiła, aby zamiast 10 stypendjów dla uczniów i uczennic szkół ludowych po 200 zł. stworzyć 14 po 100 zł. i 4 po 150 zł., nadto postanowiono, aby podjęcie uczniów szkół średnich przyjąć uczniów szkół wydziałowych, a w końcu aby przy rozdawnictwie stypendjów brać pod uwagę nietylko postępy naukowe dzieci, ale stosunki majątkowe rodziców, a przede wszystkim sieroty po robotnikach miejskich.

Skazany. Franciszek Ostrowski włamał się przez piwnicę do sklepu Michała Weilera przy ul. Zielonej 17, gdzie skradł towary galanterijne wartości 1.300 zł. W chwili, gdy wynosił łup, został aresztowany. W dniu wczorajszym Ostrowski stawał przed sędzią Świerczyńskim i po przeprowadzonej rozprawie skazany został na 5 miesięcy więzienia.

Włamania. Nieznani sprawcy włamali się do mieszkania Izaka Seitlera, przy ul. Niemcewicza 5, skąd skradli wielką ilość garderoby męskiej i damskiej, wartości 800 dolarów oraz książeczkę M. K. O. na kwotę 1860 zł. Inni nieproszeni goście dostali się do składu instrumentów muzycznych Bodensteina, przy ul. Legionów 37, skąd skradli znaczną ilość towaru, niezbadanej jeszcze wysokości.

Niefortunny amant. W związku z aferą oszukańczą pod przyrzeczeniem małżeństwa na szkodę M. Sedlaczkowej, aresztowano wczoraj Andrzeja Magyara, rodem z Wiednia i tam przynależnego. Magyar zostanie odszupasowany do Wiednia, gdzie będzie odpowiadał przed sądem.

STOLECZNA

Pożyczka na komunikację autobusową. Wydział finansowy Magistratu warszawskiego rozważa ofertę pewnego konsorcjum amerykańskiego, proponującego miastu 5 milj. dol. pożyczki wyłącznie na cele rozwinięcia komunikacji autobusowej. Prócz zakupu taboru autobusowego i budowy remiz,

Województwo tarnopolskie uczci godnie pamięć mjr. Idzikowskiego.

Na posiedzeniu Wojewódzkiego Związku Stowarzyszeń Polskich w Tarnopolu dnia 5 bm. zapadła uchwała na wniosek przewodniczącego dr. Władysława Dziadosza w sprawie trwałego uczczenia pamięci bohaterskiego lotnika mjr. Idzikowskiego. Mianowicie zarząd uchwalił rozpocząć akcję społeczną celem zebrania funduszy na budowę szeregu domów ludowych na kresach im. mjr. Idzikowskiego. Funkcje komitetu spełnia zarząd Wojewódzkiego Związku Stowarzyszeń Polskich w Tarnopolu, który postanowił uprosić do przyrzeczenia honorowego szeregu osobistości.

W Województwie Tarnopolskiem utworzył się komitet dla uczczenia sp.

część pieniędzy byłaby zużyta na ułożenie gładkich bruków. Decyzja zależy od opinji Min. Skarbu, które jest przeciwnie dalszemu zaciąganiu drobnych, wysoko oprocentowanych pożyczek.

KRAJOWA

BIAŁYSTOK. Zlikwidowanie bandy przemytniczej. Organy bezpieczeństwa w Białymstoku zlikwidowały rozgałęzioną organizację, która zajmowała się ułatwieniem nielegalnej emigracji z Polski. Pięciu agentów organizacji aresztowano i przekazano władzom sądowym. W toku dochodzenia ustalono, że wyjeżdżający nielegalnie z Polski przy pomocy zlikwidowanej bandy, otrzymywali fałszywe paszporty w Prostkach przez urzędnika biura okręgowego „Hamburg America Line“, Goldenzweiga, a następnie kierowani byli z Prostek do francuskich linii okrętowych.

SOKOŁY. Olbrzymi pożar. W miasteczku Sokoly, powiatu wysoko-mazowieckiego, wskutek pęknięcia rury wybuchowej od motoru młyna gazowego, stanowiącego własność księdza Mariana Dąbrowskiego, powstał pożar, który zniszczył całe centrum miasteczka, 28 domów mieszkalnych i przyległe zabudowania gospodarskie. Straty wynoszą z górą milion złotych. Wszystkie spalone budynki były ubezpieczone w Towarzystwie Ubezpieczeń Wzajemnych. W akcji ratunkowej brały udział straże ogniowe z Białegostoku, Wysokiego Mazowieckiego, Tykocina, 6 miasteczek pobliskich oraz oddział policji państwowej.

ŁÓDŹ. Samobójstwo przemysłowca. Popelnił tu samobójstwo znany przemysłowiec łódzki Aleksander Lewin właściciel tkalni sztucznych jedwabi. Przyszedszy w południe do fabryki udał się do głównej hali tkackiej i tam w oczach wszystkich robotników wychylił szklankę jakiegoś trującego płynu. W stanie bardzo ciężkim przewieziono go do domu. Przyczyną — trudności finansowe.

GDYNIA. Sezon w Gdyni. Sezon w Gdyni i na wybrzeżu w całej pełni, przyczem ten rok wykazał znaczną poprawę stosunków w porównaniu z rokiem ubiegłym. Gdynia nie tylko nie zatraciła swego charakteru letniska, lecz posiada dane, aby stać się eleganckim miejscem pobytu dla używającej wywczasów letnich wymagającej publiczności. W znacznym stopniu do uprzyjemnienia życia w Gdyni i na wybrzeżu przyczyniają się liczne linje, obsługiwane przez flotę „Żegluga Polskiej“, lecz publiczność jeszcze mało zdaje sobie sprawę z tego, jak łatwo, spędzając kilka tygodni na naszym wybrzeżu, można zrobić tanio, przedko i wygodnie wycieczkę zagranicę, na pięknym statku „Gdynia“, który stale chodzi do Kopenhagi i Stockholmu, zawijając do malowniczych wysp Bornholm i Gotland. Za okazaniem karty kuracyjnej, „Żegluga Polska“ udziela pasażerom niżki.

ZAGRANICZNA

KOWNO. Olbrzymi jesiotr. W tych dniach w Niemnie w pobliżu Kowna rybacy litewscy złowili olbrzymiego jesiotra, długości więcej niż z metry, wagi przeszło 90 kg. Jednego tylko kawioru wydobyto z niego zgórz 16 kg.

LONDYN. Książę Walji żeni się! Książę Walji, który w czerwcu ukończył 35 rok życia, pozostaje dotychczas w stanie kawalerskim. W związku z byciem szwedzkiej księżniczki Ingridy, córki szwedzkiego następcy tronu, rozeszły się pogłoski, uporczywie następnie powtarzane, jakoby odwiedziły szwedzkiej księżniczki pozostały w ścisłym związku z zamiarem księcia Walji wstąpienia w związku małżeńskie.

NOWY JORK. Pani Hoover — doktorem filozofji. Zona prezydenta Stanów Zjednoczonych, pani Hooverowa, z okazji pięćdziesięciolecia uniwersytetu w Radcliffe otrzymała od senatu tej uczelni tytuł honorowego doktora filozofji.

To i owo.

Za przykładem Lwowa.

Chlubimy się tem i słusznie, że miasto nasze niejednokrotnie służy innym przykładem pięknych i pożytecznych poczynań. To nie zarozumiałość, nie chorobliwa megalomanja, lecz taka realna prawda, jak w matematyce 2 razy 2 jest 4. Wprawdzie kobiety woła często twierdzić, że 2 razy 2 jest... lampa, z niemi jednak bodaj z kawalerskiej grzeczności sprzeciwić się nie będziemy. Wystarczy rzucić okiem wstecz na bliższe i dalsze, nawet bardzo dalekie dzieje Lwowa, by przyznać rację słowem, wyrażonym u wstępu niniejszej notatki.

Alę bywa i inaczej. Zaszczyt nas spotkał nielada: szoferzy stolicy — a wia domo, jak często Warszawiacy przez ramię patrzą na „tych ze Lwowa“ — poszli za przykładem szoferów lwowskich. Co prawda lwowscy szoferzy batalję najniepotrzebniej rozpoczętą przegrali z kretesem, ale to byli lwowscy, z warszawskimi inna sprawa!

Wyrachowanie zawiodło. Władza jest zawsze i wszędzie władzą, przepisy są przepisami równie obowiązującymi nad Wisłą i nad Peltwią, więc i szoferzy stołeczni muszą, po dniach zbytecznego uporu i gniewów na czynnikiki odpowiedzialne za ład i porządek — powędrować ze spuszczeniem na kwintę nosami do Canossy. Innej rady nie ma, a publiczność, padająca tak często ofiarami rozwydrzonych taksówkarzy, przykłaśnie jeno ujęciu ich w ciśniejsze karby.

Jest jednak różnica między Warszawą i Lwowem. Co stolica to nie zubożała, w kącie zepchnięty Lwów! We Lwowie strajkowali szoferzy, bo wydało im się, że zarządzenia Starostwa Grodzkiego krzywdzą ich ekonomicznie. W stolicy: zwolennicy P. P. S. nie chcą uznać słusznych wywodów władz bezpieczeństwa; zwolennicy P. P. S. — frakcja rewolucyjna, przyjęli je do życzliwej wiadomości. Więc jest i polityka, nawet tutaj, w paragrafach przeciw samowoli szoferów-pijkaków i szoferów-awanturników, bo i tacy — jak wiemy — istnieją, nawet w silnym procencie.

I jeszcze jedno. Na wiecu strajkujących szoferów uchwalono, między innymi, rezolucję, wyrażającą „votum nieufności“ i... „bojkot“ naczelnika ruchu w Komisarjacie Rządu miasta stołecznego Warszawy, p. Olechnowicza!

Czy to nie operetka?

Biedny pan Olechnowicz chyba nie przeżyje takiego dyshonoru? (r.)

Aeroplan z mikrofonem nad Warszawą.

Radjostacja warszawska przygotowuje jedyną w swoim rodzaju i niezmiernie atrakcyjną transmisję. Będzie to transmisja radjowa, dokonana z aeroplanu, krążącego nad Warszawą. Próby takie dokonywane były zagranicą, zwłaszcza przez stacje amerykańskie, nie dały one jednak zadowalających wyników i nie były nadawane w tej formie, jak to projektuje stacja warszawska. Przyszła transmisja z aeroplanu wykorzysta radjotelefon, za pośrednictwem którego prowadzony będzie interesujący dialog między sprawozdawcami radjowymi, znajdującymi się w aeroplanie, a kierownictwem programowym stacji warszawskiej. Dialog ten oraz wrazenia i opisy sprawozdawców radjowych nadane zostaną na antenę. Bliższe szczegóły, dotyczące organizacji tej audycji, sposobu jej wykonania oraz terminu nadania tej transmisji z obłoków podane zostaną do wiadomości radjostuchaczy za pośrednictwem pras i mikrofonu. Po raz pierwszy w historii radjofonii polskiej sprawozdawca radjowy będzie mógł opisać Warszawę z lotu ptaka, przemawiając do mikrofonu bezpośrednio z krążącego nad stolicą aeroplanu.

Tajemnica hotelu przy ul. Halsted w Chicago.

Potężne organizacje rzezimieszaków w Chicago rozporządzają tak skomplikowanymi i rafinowanymi sposobami, że nieraz ich metody przypominają jakieś nadzwyczajne filmy kryminalne, lub powieści Edgara Wallace'a autora znanego z pomysłowości na polu „mechaniki bandyckiej”. Czytelnicy tego płodnego autora przypomną sobie zapewne jego powieść „Straszliwy hotel”, w której przedstawiona jest kryjówka szajki zbrodniarzy, rozporządzająca wszelkimi środkami technicznymi, jak tajne portrzyki, ukryte przejścia, tunele, kryjówki etc.

Coś zupełnie podobnego, tylko nie będącego owocem fantazji autorskiej, a zupełnie realnym faktem, wykryła niedawno policja chicagoska.

W sztabie generalnego prokuratora Swansona, mającego sobie poręczoną walkę z przestępczością w Chicago, jako najlepsi znawcy wszystkich forteli bandyckich słyną detektywi Pat Roche i Bill Blaul, zwani wśród kolegów jeden Thurstonem, drugi Houdinim (nazwiska słynnych magików). Obaj ci panowie wybrali się razem do hotelu przy ul. Halsted, należącego do niejakiego Charleya Genbera, zwanego Monkeyface („Małpia gęba”).

W przedsiönku uprzejmie powitał ich służący, pytając, czy życzą sobie pokoju. Zamiast odpowiedzi Roche poszedł do ściany, napozór zupełnie jednolitej i pchnięciem otworzył ukryte drzwi. I oto stał się cud: w ścianie nagle ujrzano obszerną niszę, w której znajdowały się dwie parki, gruchające w pozycjach bardzo swobodnych, bez cienia wstydu, ni odzieży.

Nie napawając się osłupieniem parki i mieszaniami służącego, detektywi poszli dalej do pokoju zupełnie pustego. Tu Roche nacisnął ukryty guziczek i oto otworzył się sufit, z którego na ukwieconym rydwanie zjechała Wenus w stroju oczywiście — ściśle mitologicznym.

Obaj panowie zostawili owo spadłe z niebios zjawisko i udali się na dalsze poszukiwania: kopniące w jeden ze schodów spowodowało — zapewne przez działanie ukrytej sprężyny — odstąpienie się zamaskowanych drzwi pokoju, w którym wesołe grono mło-

dzieży obu płci wesoło popijało w swobodnych pozach. Pito oczywiście nie lemoniadę, ani herbatę z cytryną. Detektywi poskoczyli ku stojącej w tyle szafie, bogato zaopatrzonej w baterie flaszek. Ale już widocznie zdołał ich uprzedzić jakiś duch, bo nagle cała szafka pojechała do góry i znikła w otworze sufitowym.

Jeszcze więcej niespodzianek dostarczyło zbadanie pieca, stojącego w kącie jednego z pokojów. Gdy Roche pocisnął w specjalny sposób rączkę, służącą do wentylacji, piec obrócił się niby drzwi i odsłonił wejście do skrytki, gdzie sześciu dzentelmenów grało w karty. Na widok detektywów, pa-

Angielska sprawiedliwość.

Nigdzie na świecie nie występuje formalizm w ustawodawstwie karnym i w orzecznictwie sądowym tak jaskrawo jak w Anglii.

Pewien handlarz tytoniu popadł w podejrzenie, że do tytoniu dodaje drobno pokrajane liście pewnej egzotycznej rośliny. Staje przed sądem, albowiem wszelkie domieszki są surowo zakazane. Skoro się jednak okazało, że rzekomy tytoń wogóle w całości składał się z owych liści, zostaje uwolniony z tem uzasadnieniem, że o domieszczeniu w danym wypadku nie ma mowy.

John Smith obkradł sklep jubilerski a to w ten sposób, iż w murze wywiercił dziurę akurat tak wielką, by wtłoczyć w nią górną część swego ciała, przyczem nogi pozostawały na zewnątrz. Pościągł przy tem ze sklepu, co mu tylko wpadło w ręce.

Jego obrońca uzasadniał obronę tem, że prawo zakazuje wtargnięcia do cudzego domu tylko całego człowieka a nie tylko górnej części jego ciała.

Przysięgli naradzali się długo. Ostatecznie ich zwierzchnik z głęboką powagą oznajmia, że jedynie górna część ciała Johna Smitha jest winną a nie jego część dolną.

Sędzia orzeka karę jednorocznego więzienia na winną górną część ciała i dodaje bez najmniejszego uśmiechu, że Smithowi pozostaje do wyboru niewinną część dolną albo sobie odciąć

nowie ci, zostawiając na stole „dowody rzeczowe” w postaci kart i dolarów rzucili się ku ścianie i przycisnęli się do niej tak czule, jakby to była niewiasta. I oto nagle — wszyscy zniknęli w ścianie jak duchy. Oczywiście, każdy z nich miał wyznaczone sobie ukryte drzwi do ucieczki, automatycznie się zamykające, tak że detektywi nie mogli ich już otworzyć.

Roche, który przy tym połowie zagarnął ogółem 19 grzeszników, wyznał skromnie że nie jest telepatą, ani cudotwórcą, lecz chcąc sobie przygotować grunt, był już poprzednio w owym przybytku jako „bogaty gość z prowincji” i wówczas poznał sekrety „czarodziejskiego hotelu”.

albo też zabrać ze sobą do więzienia. Smith wybiera to ostatnie.

W owych czasach, kiedy jeszcze nie oświetlano ulic miejskich, wydał burmistrz miasteczka Westerton rozporządzenie, iż po nastaniu ciemności, winien każdy obywatel być zaopatrzonej w latarnię.

Zaraz nazajutrz zostaje ujęty pewien obywatel, który wybrał się na spacer wprawdzie z latarnią ale bez świecy. Zaklina się, że nie dopuścił się żadnego nieposłuszeństwa albowiem szedł z latarnią a o świecy przecież rozporządzenie nic nie mówiło. Zostaje uwolniony.

Rozporządzenie zostaje uzupełnione w ten sposób, że w latarni musi znajdować się świeca. Obywatel podaje się temu i umieszcza w latarni świecę ale jej nie zapala. Znowu zostaje ujęty. Dowodzi swej niewinności: w rozporządzeniu nie ma mowy o tem, że świeca ma być zapaloną. Następuje ponowne uwolnienie.

Rozporządzenie doznaje ponownego uzupełnienia i brzmi ostatecznie jak następuje:

»Każdy obywatel po nastaniu zmroku musi być zaopatrzonej w latarnię.

Pierwszy dodatek: W latarni musi się znajdować świeca.

Drugi dodatek: Świeca musi być zapaloną.

I wreszcie zapanował upragniony porządek.

Gd.

Na ratunek kota.

Wielki parowiec „Sud Americano” o objętości 17 tysięcy tonn odbywał pierwszą swoją podróż z Niemiec do Nowego Jorku. W Kilonji przybył na pokład nowy pasażer. Nazywał się Olaf. Był to wielki żółty kocur, stary podróżnik „wilk morski”, który w krótkim czasie zdobył sobie sympatię całej załogi i został maskotą okrętu.

Lecz i na ulubieńców losu czyhają nieraz nieszczęśliwe przypadki. Pewnego dnia Olaf wygrzewał się na pokładzie w promieniach słońca i mruczał z pełnym przekonaniem, jak to czynią koty, gdy są w dobrym humorze. Lecz nagle fala wtargnęła na pokład i porwała ze sobą kociego pasażera. Majtkowie, którzy ujrzeli ten wypadek, mocno się przerazili, gdyż utracenie maskoty, i to jeszcze w czasie dziewiczej jazdy okrętu, jest zapowiedzią wielkiego nieszczęścia dla statku.

Zatrzymano więc okręt i spuszczonego łódź ratunkową. Z gorączkowym pośpiechem pośpieszyła ona na miejsce, w którym z fal wyłaniała się żółta głowa Olafa. Kocur został uratowany. Na pokładzie owinięto go w gorące ręczniki, karmiono ciepłym mlekiem i na drugi dzień Olaf znów w najlepszym humorze spacerował po pokładzie. Uratowany pasażer, jak i jego wybawcy na równi byli zadowoleni z tego, że udało się uniknąć katastrofy.

Czy czyta się ogłoszenia?

Kierownik pewnej wielkiej firmy berlińskiej, która się bardzo reklamuje w pismach, postanowił uczynić doświadczenie, mające stwierdzić, czy publiczność rzeczywiście czyta ogłoszenia i czy wobec tego warto się reklamować. W paru pismach umieścił obszernie ogłoszenia, w których świadomie podane zostały fałszywe daty historyczne i nieprawdziwe wydarzenia. W ciągu tygodnia otrzymał 400 listów protestujących zawarte w ogłoszeniach błędy. Między piszącymi znajdowało się wielu uczniów oraz profesorów, duchownych, rolników, a nawet paru wybitnych pisarzy. Doświadczenie wypadło pomyślnie, widać bowiem z niego, że reklamy są pilnie czytane. (c.)

ARMSTRONG LIVINGSTONE. 50)

Wbrew oczywistości.

Cecil niecierpliwym ruchem odrzucił tę propozycję, potem jednak widocznie rozmyślił się i usiadł na wskazanym krześle.

— Po raz pierwszy dzisiaj mam możliwość porozmawiania z panem sam na sam. Zaraz po naszej wczorajszej rozmowie dowiedziałem się, że biedny Dick został zamordowany. Wuj Jasper powiedział mi o tem. Oczywiście pamiętam dokładnie pytania, które mi pan stawiał, zrozumiałem także ich znaczenie. Panie Creighton, co pan ma na myśli?

— Nic takiego, coby mogło niepokoić rozsądnego człowieka — zwłaszcza gdy ma czyste sumienie. Pan wie już, że Gray padł ofiarą morderstwa, pan wie również, że poruczono mi obowiązek wyśledzenia mordercy. Zdaje też pan sobie zapewne sprawę z faktu, że każdy detektyw obejmując sprawę, błądzi naoslep w ciemności i szuka pomacku osoby, lub osób, które mogłyby mieć powód czy też sposobność do popełnienia danej zbrodni. Znalazłszy takiego osobnika, umieszcza go pod szkłem powiększającym i studjuje go tak uważnie, jak przyrodnik jakiś nieznaną gatunek owada. Przedewszystkiem stara się sprawdzić, czy podejrzany osobnik może wykazać swoje alibi. O ile może — tem lepiej dla niego, jeśli nie...

— Tem lepiej dla detektywa!

— Niech pan nie wkłada swoich słów w moje usta! — przerwał Creigh-

ton ostro. — Jeżeli nie może — pozostaje pod obserwacją póki nie wyjdą najaw niezbita dowody, świadczące przeciw niemu, lub póki jakiś inny okład — bardziej interesujący — nie znajdzie się pod szkłem mikroskopu. Proszę też pamiętać, że detektyw nie może dowolnie kierować swoich podejrzeń na tego, lub owego — one narzucają się same jego uwadze, a stwarzają je okoliczności, przemawiające na niekorzyść podejrzanego. Ja na przykład nie mam nic przeciwko panu osobiście, nie przeczę jednak, że znajduje się pan w tej chwili pod szkłem mikroskopu.

Twarz młodego Rossitera przybrała trupią barwę, a pot wystąpił mu na czole.

— W jaki sposób człowiek śpiący w łóżku może dostarczyć swego alibi? Napewno spałem już, gdy Dicka mordowano.

— Nie przeczę, że jest to dość trudną rzeczą.

— Ale pan nie ma prawa podejrzewać mnie, nie mając żadnych podstaw. Nie mam zamiaru zabierać panu czasu, ani wysilać się daremnie, by pana przekonać, że jestem niewinny, lub, że podejrzewanie takiego człowieka jak ja jest absurdem w ogólności. Pan może powiedzieć mi, że każdy przestępca broni się w ten sam sposób; odwołując się więc jedynie do pańskich własnych słów: pan powiedział, iż detektyw szuka zawsze osoby, któraby miała powód do popełnienia morderstwa...

Cecil zamilkł na chwilę, odetchnął głęboko, a potem ciągnął dalej:

— Gray był moim przyjacielem, nie miałem najmniejszej przyczyny do mordowania go, tak jak nie mam najmniejszej przyczyny do zabicia pana. Ach! On sam nigdyby nie podejrzewał mnie o coś podobnego!

— Niestety, panie Rossiter, właśnie chodzi o to, że Graya zamordował ktoś, kogo on znał bardzo dobrze, ktoś, kogo nie podejrzewał wcale i komu pozwolił się zaskoczyć. Ten zatem argument pana nie uniewinnia.

— Ale powód — do diabła — powód! Co pan tu wyszuka?

Creighton zawahał się i zastanowił, co czynić dalej. Powiedział już tak wiele, dał Cecilowi tyle informacji, które może trzeba było zachować dla sędziego śledczego! A gdyby tak młody człowiek wpadł na pomysł wymknięcia się z sieci? No, nie przyszłoby mu to łatwo ze względu na rozciągniętą już nad nim baczną opiekę.

— Pamięta pan ów studolarowy banknot, który pan dał panie Gray — spytał zniechęca.

— Pamiętam; więc o co chodzi?

— Czy może mi pan dostarczyć dowodu — poza własnym słowem oczywiście — że pan go otrzymał od Graya?

— Nie, nie mogę... — Cecil słowa te dobył z największym wysiłkiem ze sparalizowanej trwogą krtani. Zrozumiał w tej chwili całą groźbę swego położenia i padł bezsilnie na krzesło, jakby w oczekiwaniu fizycznego ciosu. — Proszę, niech pan mówi dalej.

— Pan schodził czasami z Grayem do podziemia, w którym trzymano

pieniądze, pan też bez wątpienia miał sposobność przywłaszczenia sobie tej paczki banknotów. Ktoś mógłby powiedzieć, że pan, ratując samego siebie przed hańbiącym odkryciem, postarał się o nieszkodliwienie tego, który pierwszy tę kradzież stwierdził, o unieszkodliwienie, które samo przez się zrzuciło podejrzenie o kradzież na barki zamordowanego. Ten sam ktoś mógł być dalej utrzymywany, że pan świadomie zwrócił ów banknot panie Gray, by utwierdzić wszystkich w przekonaniu o winie Graya.

W pokoju zapanowało na parę chwil milczenie tak głucho, że głos małego, srebrnego zegarka, stojącego na kominku zadźwięczał tak donośnie, jak uderzenie „Wielkiego Bena”.

Creighton spojrzął ze współczuciem na swą ofiarę i doznał wrażenia, że odgrywa w tej chwili rolę średniowiecznego inkwizytora; nieraz już w życiu brał udział w podobnych scenach, nigdy jednak nie umiał oprzeć się uczuciu litości na widok ludzkiego cierpienia.

— Rzuca pan straszne oskarżenie, panie Creighton... Wiem, że moje nerwy nie stoją na wysokości zadania... Czuję się zupełnie rozbity...

— Bardzo mi przykro. Przedstawiłem tylko panu położenie, tak jak je widzę.

— To dziwne, że okoliczności mogą świadczyć w ten sposób przeciw niewinnemu człowiekowi! To straszne, to potworne!...

(C. d. n.)

